

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه زینبیه (س)
شهرستان فارسان
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

الگوهای موفق برای شکل گیری هویت جوانان با رویکرد دینی و ملی

استاد راهنما:
سرکار خانم زهرا شریفی گرم دره

استاد داور:
جناب آقای مرزبان کریمی

پژوهشگر:
سیده زینب موسوی

زمستان ۱۳۸۹

تقدیم بہ...

تقدیم بہ محضر پاک و مطہرہ اسوی انسان مای جان، بہانہ خلقت، بانوی ہر دو سرا،

حضرت فاطمہ (سلام اللہ علیہا)، و فرزند بزرگوارش خلف صالح، سلالہ عصمت و طہارت، حضرت ولی عصر۔ عجل اللہ تعالیٰ فرجہ

الشریف۔ بہ امید این کہ این ناچیز گامی در بہت ظہور پر نور و برکتشان باشد.

تقدیر:

با تقدیر و تشکر از اساتید بزرگوار جناب آقای کریمی و سرکار خانم شریفی گرم دره که با اخلاص تمام، راهنمای این حقیر در تمام مراحل انجام این نوشتار بودند و همچنین قدردانی از پدر و مادر عزیزم و سرکار خانم امیدی مدیریت محترم حوزه علمیه فارسان که پشتوانه این جانب در امر پیگیری و تحقیق گردیدند. توفیقات روزافزون این بزرگواران را از محضر حق تعالی خواهانم.

چکیده تحقیق

با توجه به تهاجم دائمی شیاطین بخصوص در چند دهه اخیر و به وسیله تهاجم فرهنگی؛ و القای الگوهای پوچ و ارزشهای پوشالی و مجازی، برای به انحراف کشاندن محکم‌ترین و اصلی‌ترین استوانه‌های کشور اسلامی ما، جوانان و نوجوانان پاک سرشت و حقیقت جوی میهنمان؛ معرفی الگوهای ایرانی و اسلامی موفق و مطروح در سطح جهان، مشی فکری و رفتاری ایشان در سه عرصه علم، اخلاق و معنویت، ضروری می‌نماید لذا هدف کلی این تحقیق معرفی الگوهای نزدیک به شرایط جوانان معاصر و هموطن است تا هویت حقیقی خود را باز یابند؛ که در این مختصر به این ترتیب بررسی شده است.

فصل اول (کلیات): تبیین موضوع، ضرورت و اهمیت موضوع، اهداف پژوهش، کلید واژه‌ها و ...

فصل دوم (الگوهای علمی): خواجه نصیر الدین طوسی، غیاث الدین جمشید کاشانی، استاد شهید مرتضی مطهری، شهید دکتر مصطفی چمران و دکتر محمود حسابی.

در این فصل پس از اشاراتی به میزان اهمیت علم و عالم در اسلام، با استفاده از آیات و روایات علم حقیقی را معرفی می‌کنیم. علامت عالمان حقیقی که همانا خشوع و خضوع در برابر خالق و تواضع در برابر مخلوق است را بیان داشته و سیره‌ی عملی نمونه‌هایی از این عالمان معروف را بررسی نمودیم.

فصل سوم (الگوهای معنویت و خودسازی): بانو مجتهده امین، رجبعلی نکوگویان، سید علی آقا قاضی طباطبایی، علامه سید محمد حسین طباطبایی و آیت الله العظمی محمد تقی بهجت.

در این فصل روشن می‌گردد که با توجه به جریان اصالت روح انسان، پیمودن مسیر صحیح معنویت و خودسازی امری ضروری و سرنوشت ساز می‌نماید. عرفانهای کاذب، ریاضت‌های غیرشرعی، دستورات غیر واقعی که به نام دین به خورد ساده لوحان می‌دهند و... همه راهزنان راهند و موجب دین‌گریزی و خداگریزی مردم می‌شوند. در این فصل بیان می‌شود که عرفان حقیقی یعنی حضور خداوند در متن زندگی انسان، و این مسأله غریب و سختی نیست. همانطور که در زندگانی الگوهای معرفی شده در این فصل دیده می‌شود، آنچه موجب عرفان و خودسازی بالای این بزرگواران شده، داشتن دید درست به زندگی و شدايد و مصائب آن است. ایشان با وجود توانایی بر بهره‌مندی از تنعمات دنیوی، کریمانه از اضافات آن چشم پوشیده و به لوازم اکتفا کرده‌اند.

فصل چهارم (الگوهای ادب، اخلاق و حسن معاشرت): حضرت ابوالفضل العباس (علیه السلام)، حضرت فاطمه معصومه (سلام الله علیها)، امام خمینی (رحمة الله علیه)، علامه محمد تقی جعفری و آیت الله العظمی خامنه‌ای (مد ظله العالی).

آنچه در این فصل مورد توجه است این است که شخصیت‌های معرفی شده با وجود داشتن مقامات بالای مادی و معنوی، نسب و شرافت خانوادگی، مقام والای اجتماعی و... همیشه با چهره‌ای گشاده و اخلاقی کریمانه با سایرین برخورد می‌کرده‌اند و خود را مدیون دیگران و مسئول نسبت به آنان می‌دانسته‌اند. مطالعه نمونه‌های عملی در زندگانی ایشان این امر را محسوس‌تر می‌سازد.

و در انتها نیز پس از نتیجه‌گیری نهایی، فهرست منابع ذکر شده است.

کلیدواژگان: الگو، موفق، هویت، جوانان، دینی، ملی.

فهرست منابع:

* قرآن کریم

۱. اسلام جو، حامد، صدای سخن عشق: چاپ شانزدهم، بی جا، انتشارات آخرین وصی، ۱۳۸۸.
۲. ---، ---، پرسش های شما پاسخهای آیت الله العظمی بهجت: چاپ بیست و چهارم، قم، انتشارات آخرین وصی، بی تا.
۳. امین(مجتهد)، نصرت، تفسیر قرآن مجید: اصفهان، انتشارات انجمن حمایت از خانواده های بی سرپرست اصفهان، بی تا، ج ۹.
۴. انتشارات صدرا، سیری در زندگانی استاد مطهری: تهران، انتشارات صدرا، ۱۳۷۷.
۵. انصاری، حمید، حدیث بیداری: چاپ سی ام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۸۶.
۶. انصاری زنجانی، محمدصادق، ودیعه آل محمد فاطمه معصومه(س): چاپ اول، قم، نشر مؤلف، ۱۳۷۲.
۷. انتظاری، علی اصغر، جذاب ترین بیوگرافی های قرن: تهران، انتشارات فرادیدنگار، ۱۳۸۷.
۸. انیسی، فریبا، از تبار خورشید: چاپ اول، تهران، مرکز امور زنان و خانواده نهاد ریاست جمهوری، ۱۳۸۷.
۹. بابویه قمی، محمدبن علی، مَنْ لَا يَحْضُرُهُ الْفَقِيه: چاپ سوم، قم، انتشارات جماعه المدرسین فی الحوزه العلمیه، بی تا، ج ۱.
۱۰. باقی زاده، رضا، برگی از دفتر آفتاب: چاپ هفتم، تهران، نشر کمال اندیشه(ناشر همکار یاس بهشت)، ۱۳۸۸.
۱۱. باقی نصرآبادی، علی وحمید نگارش، رمز موفقیت استاد مطهری: قم، نشر خرم، امام عصر، ۱۳۷۸.
۱۲. برخوردارفرید، شاکر، آفات الطالب: تهران، انتشارات لاهوت، ۱۳۸۷.
۱۳. تاجدینی، علی، معلم نمونه: تهران، ناشر روزنامه اسلام، ۱۳۷۹.
۱۴. تنکابنی، محمدبن سلیمان، قصص العلماء: تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۶.
۱۵. جعفری(علامه)، محمدتقی، روانشناسی اسلامی: چاپ اول، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۷۸.
۱۶. ---، ---، فتنه: چاپ اول، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۷۸.
۱۷. ---، ---، حق و باطل: چاپ اول، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۷۸.
۱۸. ---، ---، پیام خرد: چاپ اول، تهران، مؤسسه نشر کرامت، ۱۳۷۷.

۱۹. جلالی عزیزیان، حسن، **فرصتی برای عشق**: چاپ اول، مشهد، نشرالف، ۱۳۷۷.
۲۰. جواد آملی، عبدالله، **تفسیر موضوعی قرآن مجید**: بی جا، مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۴، ج ۲.
۲۱. -----، -----، -----: بی جا، مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۴، ج ۳.
۲۲. -----، -----، -----: بی جا، مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۵، ج ۴.
۲۳. -----، -----، -----: بی جا، مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۶، ج ۵.
۲۴. چمران (شهید)، مصطفی، **لبنان**: بی جا، بنیاد شهید چمران، ۱۳۸۷.
۲۵. حجتی کرمانی، علی، **لبنان به روایت امام موسی صدر و دکتر چمران**: تهران، انتشارات قلم، ۱۳۶۴.
۲۶. حسابی، ایرج، **استاد عشق**: چاپ چهارم، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۱.
۲۷. حسن زاده، صادق، **اسوه عارفان**: چاپ دوازدهم، قم، انتشارات آل علی (ع)، ۱۳۸۵.
۲۸. حسین پور، رضا، **خاطرات جناب شیخ**: چاپ هشتم، تهران، انتشارات نور نرگس، با همکاری انتشارات ماشی، ۱۳۸۸.
۲۹. حسینی کازرونی، سیداحمد، **شرح حال ریاضی دانان بزرگ ایران و جهان (از آغاز تا عصر حاضر)**: تهران، نشر ارمغان، ۱۳۸۲.
۳۰. حیدری، احمد، **بزرگ زنان صدر اسلام**: چاپ چهارم، قم، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۳.
۳۱. خامنه‌ای (آیت الله العظمی)، سید علی، **گفتار در باب صبر**: چاپ اول، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۳.
۳۲. خدابخشی شلمزاری، حسین علی، **ابعاد شخصیتی - رفتاری و علمی فیلسوف مشرق زمین علامه معظم سید محمد حسین طباطبایی**: چاپ اول، قم، انتشارات مجلسی، ۱۳۸۳.
۳۳. خردمند، محمد، **شهید مطهری مرزبان بیدار**: تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۰.
۳۴. خضری، فرهاد، **مرگ از من فرار می کند**: تهران، روایت فتح، ۱۳۸۴.
۳۵. دشتی، محمد، **نهج البلاغه**: قم، انتشارات سبط النبی، ۱۳۸۶.
۳۶. دشتی، رضا، **زندگانی حضرت ابا الفضل العباس (ع)**: چاپ سوم، تهران، مؤسسه فرهنگی پازینه، ۱۳۸۳.
۳۷. دفتر تبلیغاتی حوزه علمیه قم، **مرزبان وحی و خرد**: چاپ اول، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۱.
۳۸. دفتر مقام معظم رهبری (مدیریت ویژه نشر آثار)، **نگرش های موضوعی دانشگاه و دانشجو در آیینی ی رهنمودهای مقام معظم رهبری**: چاپ اول، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۳.
۳۹. دهخدا، علی اکبر، **لغت نامه دهخدا**: تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۲، ج ۸.
۴۰. دهخدا، علی اکبر، **لغت نامه دهخدا**: تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۳۸، ج ۱۶.
۴۱. -----، -----، -----: تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۳۴، ج ۴۹.
۴۲. راشدی، لطیف، **سیمای بزرگان**: چاپ اول، تهران، ۱۳۷۷.

۴۳. راغبیان، مرضیه، **مسیح پارسایی**: چاپ چهارم، قم، نشرارمغان گیلار، ۱۳۸۸.
۴۴. روحانی نژاد، حسین، **بحر خروشان**: چاپ دوم، تهران، انتشارات کانون اندیشه ی جوان، ۱۳۸۷.
۴۵. سروش، عبدالکریم، **یادنامه‌ی استاد شهید مرتضی مطهری**: تهران، سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰.
۴۶. سنگری، محمدرضا، **ماه در آب**: چاپ ششم، تهران، ۱۳۸۸.
۴۷. شهریار، پرویز، **غیاث الدین جمشید کاشانی ریاضی‌دان ایرانی**: تهران، انتشارات فنی ایران، ۱۳۷۷.
۴۸. صالح مدرسه‌ای، فاطمه، **ستاره‌های زمین**: چاپ اول، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۷۶.
۴۹. صرفی پور، محمد تقی، **داستان هایی از زندگانی علما**: قم، انتشارات صرفی پور، ۱۳۸۵.
۵۰. طباطبایی، فاطمه، **یک ساغراز هزار**: چاپ اول، تهران، مؤسسه ی چاپ و نشر عروج، ۱۳۷۹.
۵۱. ----- (علّامه)، **سید محمد حسین، شیعه در اسلام**: چاپ اول، قم، بنیاد علمی و فکری علّامه طباطبایی، ۱۳۶۰.
۵۲. -----، -----، **ظهور شیعه**: چاپ اول، بی جا، ۱۳۶۰.
۵۳. -----، -----، **قرآن در اسلام**: چاپ سوم، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۸.
۵۴. عباسی، مهدی، **نفس مطمئنّه**: چاپ چهارم، قم، انتشارات تاهپور، ۱۳۸۸.
۵۵. عبدالوهابی، مرتضی، **بوستان معصومه (س)**: چاپ اول، قم، انتشارات زائر، ۱۳۸۵.
۵۶. عطار، محمد حسین، **حماسه ی پرچمدار کربلا**: چاپ اول، بی جا، بی نا، ۱۳۷۷.
۵۷. عمید، حسن، **فرهنگ فارسی عمید**: چاپ دهم، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۷.
۵۸. غیائی کرمانی، سید محمدرضا، **ابن سینای زمان**: قم، پارسایان، ۱۳۸۰.
۵۹. فردی، امیر حسین، **امام خمینی (ره)**: چاپ چهارم، تهران، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۸۰.
۶۰. قریشی، سید جواد، **راهنمای قم و جمران**: چاپ اول، قم، انتشارات سلسله، ۱۳۸۲.
۶۱. قطبی، هادی، **درسایه ی خورشید**: چاپ نهم، قم، انتشارات احمدیه، ۱۳۸۸.
۶۲. -----، -----، **در پرتو آفتاب**: چاپ سوم، قم، انتشارات احمدیه، ۱۳۸۸.
۶۳. قماشچی، احمد، **کودک و نوجوان و جوان از دیدگاه مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای**: چاپ اول، تهران، نشر تربیت اسلامی و وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۰.
۶۴. قمی (شیخ)، عباس، **مفاتیح الجنان**: مهدی الهی قمشه ای، چاپ دهم، قم، ۱۳۸۲.
۶۵. قیم، عبدالنبی، **فرهنگ معاصر میانه عربی - فارسی**: تهران، نشر فرهنگ معاصر، ۱۳۸۶.
۶۶. کلینی، محمد بن یعقوب، **اصول کافی**: سید هاشم رسولی، تهران، انتشارات علمیه اسلامیّه، بی تا، ج ۴.
۶۷. گلدان ساز، سید محسن، **پروفسور حسابی**: چاپ هشتم، تهران، انتشارات مدرسه، ۱۳۸۷.

۶۸. لطیفی پاکره، لطف علی، مجموعه چشمه‌های معرفت در گفت‌وگو رهبری: بی‌جا، سازمان بسیج دانش آموزی مدیریت علمی آموزشی، ۱۳۸۵.
۶۹. محمدی، محمد حسین، صد و چهارده داستان از زنان مسلمان: چاپ اول، قم، زمینه سازان ظهور امام عصر (عج)، ۱۳۸۷.
۷۰. محمدی اشتیاردی، محمد، حضرت معصومه (س) فاطمه‌ی دوم: چاپ دوم، قم، نشر اخلاق، ۱۳۸۴.
۷۱. محمدی ری شهری، محمد، کیمیای محبت: چاپ نوزدهم، قم، دارالحديث، ۱۳۸۴.
۷۲. مرکز بررسی اسنادتاریخی وزارت اطلاعات، شهید سرافراز دکتر مصطفی چمران: بی‌جا، ۱۳۷۸.
۷۳. مسعود، جبران، الرائد: رضا انزابی نژاد، چاپ سوم، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۰، ج ۲.
۷۴. معصومی، علی، قصه‌هایی از زندگانی خواجه نصیرالدین طوسی: تهران، انتشارات پیام محراب، ۱۳۷۷.
۷۵. معلوف، لوئیس، المنجد: قاسم بوستانی، چاپ اول، تهران، انتشارات وفا، ۱۳۸۱.
۷۶. معین (دکتر)، محمد، فرهنگ فارسی معین: چاپ اول، تهران، انتشارات فرهنگ نما با همکاری انتشارات کتاب آزاد، ۱۳۸۷.
۷۷. -----، -----، -----: چاپ سوم، تهران، انتشارات ثامن، ۱۳۸۶، ج ۲.
۷۸. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، منشور روحانیت: چاپ دهم تا بیست و ششم، تهران، ۱۳۸۵.
۷۹. مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، قصه‌ی آفتاب: چاپ سوم، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، تهران، ۱۳۸۱.
۸۰. -----، چشمه‌ی نور: چاپ اول، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، تهران، ۱۳۸۱.
۸۱. -----، قرآن کتاب زندگی در آیینه‌ی نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی - مدظله -: چاپ دوم، تهران، ۱۳۸۳.
۸۲. -----، خاطرات و حکایت‌ها: چاپ سوم، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۱، ج ۶.
۸۳. مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، خاطرات و حکایت‌ها: چاپ دوم، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۴، ج ۷.
۸۴. مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، خاطرات و حکایت‌ها: چاپ دوم، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۳، ج ۸.
۸۵. -----، -----: چاپ دوم، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۴، ج ۹.
۸۶. -----، -----: چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۳، ج ۱۰.
۸۷. -----، -----: چاپ اول، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۴، ج ۱۱.
۸۸. -----، برخوردشایسته با جوانان از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله): چاپ چهارم، تهران، مؤسسه فرهنگی قدر ولایت، ۱۳۸۴.
۸۹. نادری، ناصر، آیین و آفتاب: تهران، ناشر کتاب های قاصدک، ۱۳۷۸.
۹۰. واحد پژوهش انتشارات هنارس، جلوه حق: چاپ اول، قم، انتشارات هنارس، ۱۳۸۸.
۹۱. وفایی، عبدالوحید، خواجه نصیر یاور وحی و عقل: تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۱.
۹۲. همایونی، علویه، زندگانی بانوی ایرانی: چاپ دوم، اصفهان، انتشارات گلپه‌ار، ۱۳۸۳.

۹۳. هیئت تحریریه مؤسسه‌ی فرهنگی - مطالعاتی شمس الشعوس، عطش: چاپ دوازدهم، تهران، مؤسسه فرهنگی مطالعاتی شمس الشعوس، ۱۳۸۸.

۹۴. یوسفی، یوسفعلی، شهیده غربت: چاپ سوم، قم، انتشارات زائر، ۱۳۸۹.

۹۵. پاسبانین، جواد، علی اکبرناطق نوری، از اذان مدرسه تا نماز جلسه: ضمیمه‌ی ماهنامه‌ی امتداد، خرداد، ۱۳۸۹.